

Ponedeljek

Leto IV.

Ljubljana, 14. aprila 1930

Štev. 15.

Mednarodna konvencija o državljanstvu

Zaključek mednarodne konference za kodifikacijo mednarodnega prava — Ugodni izgledi za bodočnost — Stališče naše delegacije

Haag, 13. aprila. Konferenca za kodifikacijo mednarodnega prava je sredi zaključila svoje delo s svečano plenarno sejo, na kateri je bila podpisana mednarodna konvencija o državljanstvu in finalni akt s pojasnilom o proučevanju vprašanja o teritorialnih vodah in o odgovornosti držav, češar konferenca ni mogla proučiti do dna in rešiti z mednarodnimi konvencijami zaradi pomanjkanja časa, kakor tudi zaradi komplicirane pravne materije.

Svečano sejo je otvoril predsednik konference za kodifikacijo mednarodnega prava Hemskeer, ki je najprej poročal o verifikaciji polnomočij, nato pa pozval zastopnike posameznih delegacij, naj podpisajo mednarodno konvencijo o državljanstvu. Neke države niso podpisale konvencije, ker traja rok za podpis do 31. decembra t. l. Med temi državami je tudi kraljevina Jugoslavija. V imenu Jugoslavije je podpisal finalni akt načelnik delegacije Boško Hristić, jugoslovanski poslanik v Haagu. Po končanem podpisovanju je govoril načelnik japonske delegacije Nagasaki, ki je v imenu vseh delegacij obrazložil potek konference ter ugotovil, da je bila konferenca prešinjena z duhom mednarodnega sporazumevanja, kar bo omogočilo vsem zastopanim vladam, da bodo nadaljevale delo za poslopno kodifikacijo mednarodnega prava.

Govornik se je nato zahvalil predsedniku konference za njegov trud, na kar je predlagal, naj konferenca izreče s posebno brzojavko holandski kraljici Vilhelmini spoštovanje in zahvalo vseh delegatov z željami za srečo in napredek Holandske. Čitanje predložene brzojavke je bilo sprejeto z burnim odobravanjem. Nato je imel predsednik konference Hemskeer govor o pomenu konference, ki je prva svoje vrste v zgodovini človeštva. Najpomembnejše delo konference je konvencija o državljanstvu, ki pomeni prvi mednarodni zakon. Navedel je dalje relativne uspehe v vprašanju teritorialnih vod in odgovornosti držav, ki sicer niso popolni, ki pa vlivajo upanje, da bodo ta vprašanja v bližnji bodočnosti rešena. Ker bo svet Društva narodov na podlagi te konference sklical novo konferenco za poslopno kodifikacijo mednarodnega prava. Predsednik se je zahvalil vsem delegatam za njihovo sodelovanje ter nato zaključil prvo konferenco za kodifikacijo mednarodnega prava.

Delegati so govor predstavnika Hemskeer poslušali stoje in se mu zahvalili za njegov trud. V imenu jugoslovanske delegacije mu je čestital načelnik delegacije Boško Hristić, jugoslovanski poslanik v Haagu. (AA)

Trgovinski sporazum med Londonom in Moskvo

V Londonu se vzpostavi sovjetsko trgovsko zastopstvo — Diplomatska nedotakljivost sovjetskih uradnikov — Vprašanje dolgov carske Rusije

Moskva, 13. aprila. Sovjetski poslanik v Londonu Sokolnikov se je z vnanjim ministrom Hendersonom sporazumel glede vseh glavnih vprašanj o začasnem sovjetsko-angleškem trgovinskem dogovoru. Ti dogovori bodo podlaga za stalno trgovsko pogodbo ter določajo med drugim ustanovitev sovjetskega trgovskega zastopstva v Londonu na podlagi, ki bo odgovarjala monopolu v vnanji trgovini.

Dogovori se nanašajo na ureditev angleško-ruskih trgovinskih odnosov ter točno določitev diplomatskega staleža sovjetskih trgovinskih zastopstev v Angliji. Anglija je obljubila vsem vodilnim uradnikom diplomatsko nedotakljivost. V dogovoru je omenjen poseben dogovor glede medsebojnih zahtev Anglije in sovjetske Rusije. Vojno posojilo v višini 765 milijonov funtov, ki ga je Anglija dala bivši ruski carski vladi, se bo obračunalo z zahtevami,

ki jih stavlja Rusija Angliji zaradi financiranja beloruskih uporov in protirevolucij. Dalje bo sklenjena pogodba, ki bo ugotovila in ocenila angleške državljane, ki jim je sovjetska vlada zaplenila imetje in odrekla priznanje dolgov carske vlade. Prav tako se pripravila angleško-ruska pogodba o ribolovu.

Italijanske simpatije za Madžarsko

Budimpešta, 13. aprila. »Korbiro« poroča: Italijanski kralj je poslal regentu Horthyju nujno brzojavko, v kateri se mu prav prisrčno zahvaljuje za odklovanje, ki mu ga je izročil predsednik madžarske vlade grof Bethlen. V tej brzojavki zagotavlja nadalje italijanski kralj regenta Horthyja, kolikšne simpatije veževo italijanskega kralja in ves italijanski narod z Madžarsko. (AA)

Pred odločilnimi dogodki v Indiji

Gandhi priporoča vzdržnost od nasilja — Velike manifestacije ob zaključku narodnega tedna

Pariz, 13. aprila. Iz Bombaya poročajo, da se je Gandhi včeraj vrnil v Penžo, kjer je 150 prostovoljcev zbiralo prepovedano sol. Pri tej priliki je Gandhi priporočal prostovoljcem, naj se vzdržijo nasilja. (AA)

Pariz, 13. aprila. Po poročilu iz Bombaya je sklenilo v Kalkuti 10.000 dijakov, da podprejo pokret Gandhija s stavko. Tekom dijaških manifestacij je intervenirala policija in pri spopadih z njo je bilo ranjenih več dijakov. (AA)

Pariz, 13. aprila. Po poročilu iz Lahore je 10.000 lndov sprejelo spoved prostovoljcev civilne neposlušnosti po mestu. Dva prostovoljca sta bila prijeta in takoj obsojena vsak na 6 mesecev zapora. (AA)

Bombay, 13. aprila. V raznih velikih mestih Bombaya, Madrasu, Krihinopolu,

Jalalpuru itd. so se pričele v znak zaključitve narodnega tedna velike manifestacije. Ob obali v Hovpatu se je zbralo na stotine prostovoljcev, ki so jih števili govorniki, med njimi tudi ženske. pozivali, naj se udeležijo velikega zaključka »pogreba« zakona o soli. Dopoldne so priredili Gandhijevi pristaši velik spoved moških, žensk in otrok do morja, kjer so zajemali vodo. Zvečer so slovesno vrgli zakon o soli v morje, naskar so trobentači naznanili, da ni več države. Policija, ki je bila na več mestih priča, ko so pridobivali nezakonito sol, ni nikjer posegala. V Karahiju se zbirajo prostovoljci za državljansko neposlušnost iz vseh krajev Indije. Po nekaterih mestih se že prodaja nezakonito pridobljena sol. Po deželi so ljudje zažgali kresove v znak veselja.

Indski železničarji podpirajo Gandhijevo akcijo s »simpatijsko stavko«.

Strahovita požarna katastrofa v Beli krajini

Na cvetno nedeljo je ogenj upepelil vas Zaluko — Zgorelo je 30 posestnikom nad 90 poslopij — Strašne žrtve rdečega petelina

Metlika, 13. aprila. Grozna požarna katastrofa je zadela lepo belokranjsko naselje Zaluko v občini Ribniku baš na cvetno nedeljo. Zlato pomladansko jutro je izlilo svojo milobo nad naravo. Zato je mlado in staro pohitelo po stari navadi z butarami v uro oddaljeno faro cerkev pri Ribniku. Doma so ostali le starci in mali otroci, ki ne zmorejo daljne, utrudljive poti. Nedeljska, praznična tišina je vladala v vasi. Nihče pač ni slutil, da bo v tem lepem božjem dnevu nastala tako strašna nesreča.

Solnce je že raslo k poldnevju, ko se je začel iz dimnikov dvigati sivkast dim, znamenje, da že povsod pripravljajo praznično kosilo. Tudi v hiši Jure Belančiča-Radmanca so bili naložili ogenj. Doma je bil le hišni gospodar Jure in najmlajša, petletna hčerka Jadviga. Gospodar je hitel s pripravljanjem kosila, da bi bilo vse gotovo, ko se vrnejo iz cerkve. Vse je šlo v najlepšem redu. Kosilo je bilo že napol pripravljeno, ko je gospodar ob pol 12. za hip skočil v hlev, da položi še živino. Baš to pa je postalo usodno.

Petletna Jadviga je ostala sama pri ognjišču. Kako se je vse zgodilo, zaenkrat še ni jasno. Ve se le toliko, da se je ponova zabelo prevrnila. Mast se je razlila po ognjišču in v naslednjem hipu je bila že vsa kuhinja v plamenu. Ogenj se je naglo širil. Plamen je živignil skozi dimnik na slamnato streho, ki je bila takoj v ognju, prešel na gospo-

darsko poslopje in v par trenutkih je bila cvetoča domačija obeta v ognjenih zublihi. Po slamatih strehah je ogenj lizal vedno dalje in zajel sosednje poslopje. Preden so se domačini prav zavabili, je bila že vsa okolica žrtvovana požaru.

Na kilometre daleč so sijali ogromni ognjeni zublihi, ki so se dvigali proti nebu, osvetljujoč stebre dima, ki so zasenčili vedro pomladno nebo. Preplašeni so prihiteli ljudje z vseh strani. Zaluščani so, vračajoč se iz cerkve, že zdaleč opazili rdečega petelina, ki je uničeval njihove domove. Zbegani so divjali domov in skušali rešiti, kar se še rešiti da. Žal je bil ves trud zaman. S silovito naglico se je ogenj razširil na vso vas in preden je minula dobra ura, je bilo vse naselje eno samo pogorišče. 30 posestnikom je pogorelo nad 90 poslopij. Nepoškodovana in neprizadeta ni ostala niti ena kmetija.

Iz vseh sosednjih vasi so prišli vaščani na pomoč. Deset gasilnih društev je prihitelo reševati, vendar je bilo vse prizadevanje brezuspešno. Primanjkovalo je vode in se gasilna akcija ni mogla pravilno razviti, na drugi strani pa se je ogenj širil s tako naglico, da na reševanje sploh ni bilo misliti.

Na številnih pogoriščih so se odigravali pretresljivi prizori. Obupani so seljaki vili roke in z žalostjo gledali na svoje opustošene domove. Le malokate-

remu se je posrečilo rešiti vsaj pohištvo in obleko. Večinoma so ostali brez vsega in marsikateri še jutraj trdni posestnik je bil opoldne berač. Veliki večini je pogorelo vse: pohištvo, obleka, živila, živina in mnogim celo skromni prihranki, ki so si jih le s težavo odtrgali od ust in dali na stran za najhuje čase, ki v Beli krajini niso baš redki.

Najhuje je prizadet posestnik Jure Belančič Radman. Pri kojem je izbruhnil požar. Pogorelo mu je vse. V zmedenosti ni mogel rešiti prav ničesar. Preden se je prav zavedel in preden so prihiteli ljudje na pomoč, je bilo že vse uničeno. Zgoreli sta mu poleg vsega ostalega imetja tudi dve kravi, tri svinje in vrhuteja še 130.000 Din, ki jih je imel spravljene, da bi popravil hišo in zgradil novo gospodarsko poslopje. Najhuša nesreča pa ga je zadela s tem, da mu je bržkone zgorel tudi petletni otrok. Hčerka Jadviga je bila v času, ko je nastal požar, sama v kuhinji in so jo bržkone v hipu objeli plameni. Kljub vztrajnemu preiskovanju ognjišča doslej o otroku niso našli nikakih sledov. Tudi ni nihče več videl otroka, zaradi česar upravičeno domnevajo, da je zgorel.

Koliko znaša škoda, se zaenkrat še sploh ne da ugotoviti niti približno, ker je vse zmedeno in nihče prav ne ve, kaj vse mu je uničil požar. Gotovo je, da je to največja požarna katastrofa, kar jil. je bilo v zadnjih letih v Beli krajini.

Slovesno ustoličenje novega patrijarha

Včeraj je bil v beograjski saborni cerkvi v navzočnosti najvišjih dostojanstvenikov ustoličen novoimenovani patrijarh srbske pravoslavne cerkve

Beograd, 13. aprila. Danes dopoldne je bilo na najsvetojši način, kakor predpisuje ceremonij pravoslavne cerkve, izvršeno v saborni cerkvi ustoličenje novega patrijarha Varnave. Svečanost je bila nadvse pompozna ter so se je udeležili tudi celokupni kraljevski dom, vsa kraljevska vlada in diplomatski zbor. Prisotni so bili Nj. Vel. kralj, Nj. Velikaštvo kraljica, princ Pavle, knezinja Olga, dalje zastopniki ostalih cerkva in veroizpovedi, člani velikega upravnega sveta srbske patrijarhije, pomočniki ministrov, predsednik beograjske občine, bivši predsedniki vlade, predsednik kasetije in državne sveta, glavne kontrole, vrhovnega zakonodajnega sveta, generaliteta in admiraliteta, zastopniki akademije znanosti, rektorji univerz, zastopniki ostalih društev, višji uradniki, oficirji in množestveno občinstvo.

V imenu katoliške veroizpovedi je bil navzoč beograjski nadškof dr. Rafael Rodić, za starokatoliško cerkev iz Zagreba škof Kalodjera, v imenu židovske veroizpovedi vrhovni rabin dr. Alkalaj, muslimanske veroizpovedi je zastopal vrhovni muftija Zekić. Službi božji so nadalje prisostvovali vsi oni, ki so sodelovali pri izvolitvi novega patrijarha. Bolgarsko cerkev sta zastopala mitropolit starozagorski Pavle in arhimandrit Sofronije.

Ko je po končanih cerkvenih obredih Nj. V. kralj izročil patrijarhu žezlo sv. Vladimira, so zagrneli topovi z beograjske trdnjave in naznanili svetu, da je novi patrijarh Varnava ustoličen.

Ko so bile te ceremonije opravljene, je imel patrijarh s patrijarhovega prestola svoj prvi govor, na kar so mu častitali vsi navzoči dostojanstveniki.

Dostojanstveniki so se podali nato skupno s patrijarhom iz cerkve v patrijarhijo, kjer je ob 12. na slovesen način izročil šef protokola ministrstva zunanjih poslov Novaković tujim cerkvenim dostojanstvenikom visoka odlikovanja. Bolgarski mitropolit Pavle je bil odlikovan z redom sv. Save I. razreda. Patrijarh Varnava se je v lepem govoru zahvalil bratki bolgarski pravoslavni cerkve, da je odposlala svojega delegata na pogreb blagopokojnega patrijarha Dimitrija in ustoličenje novega patrijarha srbske pravoslavne cerkve. Nato je bil odlikovan z redom Belega Orla II. razreda ruski mitropolit Antonije, z redom Belega Orla III. razreda episkop češkoslovaške pravoslavne cerkve Gorazd ter z redom Sv. Save II. razreda bolgarski arhimandrit Sofronije. V svojem zahvalnem govoru je bolgarski mitropolit Pavle izrazil svoje najgloblje pripravljanje v srečno bodočnost Bolgarov in Jugoslovencov, ker se bosta oba naroda, ki sta brata po krvi, nedvomno ujednila v bratski ljubavi. Svoj govor je bolgarski mitropolit zaključil z vzklikom Nj. Vel. kralju. Nato se je zahvalil za svojo odlikovanje tudi češkoslovaški pravoslavni škof Gorazd.

Beograd, 13. aprila. AA. Nj. Vel. kralj

Drevi ob 20

akademija v korist poplavlencev v Franciji.

Ne pozabite svoje dolžnosti do velike prijateljske države!

Svetost z najtoplejšimi željami in prosim Boga, naj bi Vam podelil moč, da boste na tej poti vztrajali. Na mnogaja leta!

Patrijarh Varnava se je v daljšem govoru zahvalil. Svoj govor je zaključil z besedami: »Presim in molim za mir vsoga sveta, ker je bila naša pravoslavna cerkev vselej tolerantna in je pomagala vsakemu ne glede na način, s katerim je molil Boga, ako je le bil prešinejen z iskreno ljubeznijo. Želim vsem Srbom, Hrvatim in Slovincem naše močne kraljevine Jugoslavije, naj bodo močni in zedinjeni v duhu in morali pod močno vladavino našega močnega kralja Aleksandra I.«

Reorganizacija romunske vojske

Depolitizacija romunske armade v korist konsolidacije države

Bukarešta, 13. aprila. »Radore« poroča, da je predsednik vlade Juliu Maniu imel v senatu velik govor po zaključeni razpravi o zakonskem načrtu, ki predvideva reorganizacijo vojske. Maniu je pohvalil delo bivšega vojnega ministra generala Cihovskega, ki je sestavil zakonski načrt o reorganizaciji vojske. Nato je govornik poudarjal, da je sedanja vlada najprej reševala upravna in gospodarska vprašanja ter izvedla zadevne reforme, da pa ni pozabila tudi na potrebo reorganizacije vojske. Maniu je analiziral posamezne določbe novega zakona, ki v celoti odraža ministrovo vojsko, kako naj vodi upravo vojske in koliko je odgovoren. V vojskem in tehniškem pogledu na bo vodil vojsko generalni štab po sistemu vseh drugih držav. Vojska bo osvobodena vsakega kolebanja in političnih vplivov. Zaradi pomanjkanja zadostnih sredstev in malega števila podoficerjev ni mogla vlada uresničiti želje, da se zmanjša rok službe v vojski, vendar je govornik pristavil, da bo mogoče to doseči v kratkem času. Vlada je storila vse, kar je bilo mogoče, da bo vojska tehniško dobro opremljena po nemarnosti in brezbrilnosti, ki je bila »zakazana v vojski v prošlosti, o čemer« sedaj ne kaže govoriti. Vlada želi, da vojsko »odvoji od vsake politike in da prepreči uporabo vojske v politične in osebne namene ali za mahinacije, ki ne odgovarjajo njenemu poslanstvu.

Govornik je bil pozosto prekinjen z burnim odobravanjem. Na koncu so mu bile prirejene navdušene ovacije. (AA)

Bukarešta, 13. aprila. »Radore« poroča, da je senator general Presan, načelnik štaba vrhovne komande med svetovno vojno, na seji senata tekmo razprave o novem zakonu o organizaciji romunske vojske izjavil med drugimi: Gospod predsednik ministrskega sveta! Vi boste dobili zadoščenje za veliko delo, ki je bilo

danes dogotovljeno z uspehi, ki se bodo v kratkem pokazali po uveljavitvi tega zakona.

Senatorji so stoje poslušali generala Presana, ki uživa obče spoštovanje vojaških krogov ter sozvočno odobrili njegovo izjavo. (AA)

Bukarešta, 13. aprila. Zbornica je senat sta odložila svoje seje do 28. t. m. (AA)

Danes odločilno glasovanje v Berlinu

Berlin, 13. aprila. Jutri bo državni zbor tretjič in zadnjič glasoval o vladnem zakonskem predlogu glede finančne sanacije in reforme. Glede na to, da je dobila vlada dr. Brüninga pri drugem glasovanju jedva 12 glasov večine, a je jutrišnje glasovanje odločilno za nadaljnjo usodo vlade in državnega zbora, je socialnodemokratska stranka pozvala vse člane parlamentarne frakcije, naj se zanesljivo udeležijo jutrišnje seje. Za primer, da bi ostala vlada jutri pri glasovanju v manjšini, kar ni doela izključeno — odločitev je v rokah neklih nacionalcev — bo sledil razpust državnega zbora in razpis novih volitev.

Rudarske nesreče

Mons, 13. aprila. V rudniku Elugosa je nastala zaradi strupenih plinov eksplozija, ki je zasula del rova. Število mrtvih znaša 17, 5 oseb še poračeno.

Newyork, 13. aprila. V severnoameriškem Ameriki se je v nekem rudniku zgodila več rova. Iz ruševin so do sedaj našli 17 mrtvih. Po daljšem prizadevanju se je posrečilo rešiti 5 živih rudarjev.

